

BOTRÁNY; A LEGHARSÁNYABB HANG

Zaklatótelevízió

BASKI SÁNDOR

#MeToo

A FOX NEWS A NYILVÁNOSSÁG EREJÉVEL, VEZETŐJE, ROGER AILES A SZEMÉLYES HATALMÁVAL ÉLT VISSZA. ÉRZÉKENYÍTŐ METOO-TANMESÉK KÉT VÁLTOZATBAN.

Ami a mozinak Harvey Weinstein, az az amerikai médiának Roger Ailes. Egyikük Hollywoodot, másikuk a hírtelevíziózást formálta át gyökeresen. Uralmuk évtizedeken át kikezdehetetlennek tűnt, miközben hatalmukkal, közvetlen környezetük passzív asszisztenciája mellett, gátlástalanul visszaéltek. Nem közönséges szexuális zaklatók – szimbólumai és egyben groteszk karikatúrái is egy korrump rendszernek.

Ailes szerepét az amerikai nyilvánosság formálásában nehéz lenne túlbecsülni. A pályafutását egy talkshow producerként kezdő, konzervatív beállítódású férfi az elsők közt ismerte fel a televízió szerepét a modern politikai kampányokban. Felajánlotta szolgálatait a híresen merev Nixonnak, és sikerült is képernyőképes figurát faragnia belőle, de dolgozott később Ronald Reagan és George H. W. Bush

elnökök mellett is. Az általa gyártott politikai hirdetésekben mesterien játszott rá a rasszista indulatokra, új szintre emelve ezzel a már korábban is létező negatív kampány intézményét. A televíziózás hoz visszatérve, Rupert Murdoch médiamogul megbízásából, 1996-ban elindította a Fox News csatornát, és pár év alatt piacvezetővé tette. Szlogenjével („korrekt és kiegyensúlyozott”) ellentétben Ailes hírtévéje nem az objektív tájékoztatást tűzte zászlajára, helyette a konzervatív Amerika és a Republikánus Párt önkéntes propagandistájának csapott fel, jelentős piaci részt tömve be ezzel.

Az alapítója által kézivezérléssel irányított Fox News az érvek és a tények helyett a kezdetektől fogva a politikai bulvárra és a hangerőre esküdött fel. Ailes és a csatorna sztárműsorvezetői Bill O'Reillytől Sean Hannityn át Glenn Beckig egymással

„Jelentős piaci részt betömve”

(Stephen Frears:
A legharsányabb hang
– Russell Crowe)

versenyezve rúgták fel a televíziós újságírás szinte összes írott és íratlan morális szabályát. Felerősítették a tájékozatlan tömegek félelmeit és szalonképessé tették az indulatokat manipuláló közbeszédet, áttemelték a mainstreambe a politikai összeesküvés-elméleteket, akarva-akaratlanul is hozzájárulva ezzel az amerikai társadalom megosztottságához. Olyan médiateret hoztak létre, amelyben a showműsorok szabályait ismerő, gátlástalanul populista politikusok helyzeti előnnyel indulhattak. Nem túlzás azt állítani, hogy Donald Trump felemelkedésének is a csatorna údatformáló működése ágyazott meg; a Fox biztosította hazai pálya, illetve Ailes tanácsadói közreműködése nélkül a korábbi valóságshow-sztár vélhetően nem juthatott volna el a Fehér Házig.

A 2017-ben elhunyt Ailes közvetve emberek millióinak életére gyakorolt hatást, alighanem az utókor is emiatt emlékszik majd rá, az első filmes feldolgozásban (*Botrány*) azonban szakmai munkássága csak lábjegyzet a munkahelyi zaklatásainak krónikái mellett. A sorozatverzió (*A legharsányabb hang*) fókusza is hasonló, a Showtime produkciója azonban a Fox News genezisébe is megpróbálja beavatni a nézőjét.

Az 1995-ben játszódó első részben a csatorna megalapításának, és annak lehetünk tanúi, ahogy Ailes a saját képére formálja a projektet, megszabadulva azoktól a munkatársaktól, akik vele ellentétben még hisznek a régimódi televíziós újságírásban, és számon kérhetnék rajta a szakmai normákat. Az események krónikája összességében hiteles, *A legharsányabb hang* azonban, a hollywoodi életrajzi filmekre jellemző revizionista szemlélet jegyében, leegyszerűsíti és központosítja a döntési folyamatokat. Nehéz például elképzelni, hogy Rupert Murdoch anélkül eszközölt milliárdos befektetést, hogy pontosan tudta volna, milyen irányultságú televíziót szeretne létrehozni, az írók állítása szerint mégis egyedül Ailes ötlete volt a konzervatívok megcélzása, sőt, szinte minden későbbi, Fox Newshoz köthető szlogen, *talking point*, innováció az alapító fejéből pattant ki.

A második epizódban 2001-be ugunk, a szeptember 11-i terrortámadások idejébe; az alkotók sugallata szerint a csatorna ekkor találta meg a valódi identitását a patrióta, háborús retorika csúcsra járatásával, és ekkor lett a fehér házi

döntéshozatalba is bekötött, komoly bel-, sőt külpolitikai tényező. A mefisztói kulcs-pillanat az, amikor pár másodperc gondolkodási időt követően, a szakmai etika legegységesebb szabályait is sutba dobva, Ailes adásba küldi azokat a felvételeket, amelyeken emberek ugranak a halálba a World Trade Center ablakaiból.

Az első pár epizód még úgy áldoz a zsenikultusz oltárán, hogy a főszereplő nőekkel szemben tanúsított abuzív viselkedését csak egy-egy pillanatra villantja fel, kiválóan érzékeltetve, hogy a férfi számára ezek nem rendkívüli események, csak a napi rutin részei. A folytatásban, miközben a Fox megtalálja a tökéletes ellenségeképet Obamában, részletesen is megismerhetjük Ailes manipulációs eszköztárát, kezdve az állásinterjúknak álcázott zaklatásoktól a hosszú távú lelki és fizikai terror gyakorlásán át a csatorna népszerű műsorvezetőjének nyilvános megalázásáig.

Utóbbi, Gretchen Carlson *A legharsányabb hang* másik kulcsszereplője. Az egykori Miss America egy éven át rögzítette titokban főnöke verbális szexuális zaklatásait, majd pert indított ellene, és neki köszönhetően véget is ért a férfi karrierje. A Naomi Watts által alakított nőt a játékidő nagy részében áldozatszerepben láthatjuk, gyengének és kiszolgáltatottnak érzi magát, közel jár az idegösszeroppanáshoz, és irigykedve követi riválisának, a csatorna legnagyobb sztárjának, Megyn Kellynek a pályafutását, aki az erős és öntudatos nőt testesíti meg a számára.

Kelly a sorozatban személyesen fel sem tűnik, nem úgy a Jay Roach rendezte

„Érzékenyítő tréning”

(Jay Roach: *Botrány*
– Nicole Kidman és
Margot Robbie)

*Botrány*ban, ahol szinte főszerepet kap. A Charlize Theron által megformált sztárriporter-ről kiderül, hogy magabiztossága csak álca, mert Ailes őt

is traumatizálta, ráadásul a lelkiismeret is gyötri, amiért annak idején nem jelentette fel a főnökét. A filmverzió Gretchen Carlsona (Nicole Kidman) ellenben semmi jelét nem mutatja a gyengeségnek, fellépésével példaképként szolgál a többi áldozat számára. Megyn a kétségeit és félelmeit leküzdve végül képes szembeszállni Ailesszel, vagyis ugyanazt az utat járja be, mint *A legharsányabb hang* Gretchenje. A szerepek tehát felerősödnek a két produkcióban, ami egyrészt rávilágít arra, hogy sok esetben csak nézőpont kérdése, ki az áldozat, és ki a hős, másfelől jól demonstrálja azt is, hogy a megtörtént események valós szereplői is tetszőlegesen alakítható fikciós karakterek.

Noha a film és a sorozat máshová helyezi a hangsúlyokat, alkotóik hasonló következtetésekre jutnak. Egyik produkció sem elszigetelt esetként látta a zaklatásokat; meggyőzően érvelnek amellyel, hogy az Ailes személyi kultuszát támogató Fox vállalati kultúrája és a televízió által képviselt ideológia megalapozott ezeknek a botrányoknak. Ahol a képernyőre kerülő nők tárgyiasítása elfogadott, sőt elvárt, ott a színpad mögött sem számíthatnak külön bánásmódra a női kollégák. *A legharsányabb hang* legerősebb momentumai talán azok, amelyek illusztrálják, hogy egy idő után a rendszer az áldozatokat is korrumpálja; mint Ailes szeretője esetében, aki a menekülése érdekében saját maga választja ki mit sem sejtő utódát. *A Botrány* legha-

tásosabb pillanatai pedig azok, amikor a rendező a thrillerek eszköztárából merítve próbálja visszaadni azt a bénító rémülettel vegyes undort, amit az Ailes irodájába berendelt, csapdahelyzetbe került, kiszolgáltatott nők érezhetnek.

Nemcsak az erényei, a hiányosságai is hasonlóak a két produkciónak. Roger Ailes figurája sem Russell Crowe, sem John Lithgow alakításában nem tűnik hús-vér figurának. A sorozatverzió a nagyobb játékidő miatt előnyből indul, és férj-, illetve családapa-szerepkörben is be tudja mutatni a Fox vezérét, a filmben viszont nem több zaklatásellenes poszterre kíváncszó karikatúránál. A színésznők sem dolgozhattak sokkal gazdagabb alapanyagból, a valós személyeket alakító Theron, Kidman és Watts fő feladata a mimikri, míg Margot Robbie és Kate McKinnon több figurából összegyűrt karakterei érezhetően illusztrációs és rezonőri célokat szolgálnak csak. Annak a kognitív disszonanciának a feloldására sem látunk kísérletet, miszerint az áldozati szerepből kitörő, a fináléra feminista példaképpé váló nők korábban arcukat és nevüket adták a zaklatóik által vallott antifeminista politikai ideológiájhoz.

A sorozat erényei számosabbak, mert a zaklatás intézményi működése mellett a laikus nézők számára is fogyaszthatóan foglalja össze a Fox News médiatörténeti jelentőségű felemelkedését, és Ailes szerepét mindebben. *A Botrány* ellenben üzenetfilm – az utolsó pár másodpercben a főszereplők, a *Szomszédok* után szabadon, szó szerint összefoglalják a tanulságot –, egy érzékenyítő tréning segédanyaga és egy vállalati oktatóvideó közt valahol félúton.

A LEGHARSÁNYABB HANG (The Loudest Voice)

– amerikai, 2019. Rendezte: **Stephen Frears**, **Jeremy Podeswa**, **Kari Skogland**. Írta: **Tom McCarthy**. Kép: **Eigil Bryld** és **William Rexer**. Szereplők: **Russell Crowe** (Roger Ailes), **Sienna Miller** (Beth Ailes), **Naomi Watts** (Gretchen Carlson), **Annabelle Wallis** (Laurie), **Seth MacFarlane** (Lewis). Gyártó: **Showtime**. Szinkronizált. 10x55 perc.

BOTRÁNY (Bombshell)

– amerikai, 2019. Rendezte: **Jay Roach**. Írta: **Charles Randolph**. Kép: **Barry Ackroyd**. Zene: **Theodore Shapiro**. Szereplők: **John Lithgow** (Ailes), **Margot Robbie** (Kayla Pospisil), **Charlize Theron** (Megyn Kelly), **Nicole Kidman** (Gretchen Carlson), **Connie Britton** (Beth), **Malcolm McDowell** (Murdoch). Gyártó: **Annapurna / BRON Studios**. Forgalmazó: **Freeman Film**. Szinkronizált. 108 perc.